

Raad van Bestuur van TNO

t.a.v. de heer Paul de Krom
Anna van Buerenplein 1
2595 DA Den Haag

Onze referentie: 9VERAS-ASB.12721.B

Meteren, 15 maart 2019

Betreft: de gevolgen van het TNO rapport proportionaliteit in het asbestbeleid

Geachte heer De Krom,

Ongetwijfeld heeft u met ons kennisgenomen van de commotie vorige week in de media over het asbestbeleid. Aanleiding daarvan was de publicatie van het rapport 'Gezondheidsrisico's in verschillende asbestblootstellingssituaties en de kosten van bijbehorend beschermingsbeleid'. Dit rapport is mede geschreven door uw organisatie in opdracht van Aedes, als vertegenwoordiger van woningcorporaties.

VERAS en VVTB vertegenwoordigen samen ruim 130 asbestverwijderingsbedrijven. Wij willen onze grote zorgen met u delen over de inhoud van uw rapport en de gevolgen daarvan voor het risicobesef over asbest en de borging van veilig en gezond werken in de bouw en specifiek in de asbestverwijdering. Deze gevolgen zijn direct merkbaar voor onze werknemers.

In het rapport worden de risico's van asbest vergaand gebagatelliseerd. De inhoud van het rapport is ronduit verbijsterend. Jarenlang overheidsbeleid en overheidscommunicatie gericht op het veilig en gezond omgaan met asbest wordt te grabbel gegooid door uw rapport. Gesteld wordt dat in de meeste van de beschouwde scenario's de kosten voor veilig en gezond werken buitenproportioneel zijn. Er worden scenario's beschouwd die flagrant in strijd zijn met de arbowet- en regelgeving en met nationale en Europese asbestregelgeving. Het boren van gaten in asbesthoudende plafonds is één van de onderzochte scenario's, terwijl dit een strafbaar feit is.

De rekenmethode die in het rapport gehanteerd wordt om de proportionaliteit van maatregelen te beoordelen staat haaks op de uitgangspunten van het arbobeleid en zal er overigens toe leiden dat ook op allerlei andere gebieden het arbobeleid kennelijk buitenproportioneel is.

Dat is ook de reden dat de Staatssecretaris van SZW in het Kamerdebat over asbest vorige week afstand heeft genomen van uw rapport. De Staatssecretaris geeft aan dat arbobeleid niet uitgaat van 'de maximumwaarde in Euro's van het leven van een medewerker', maar is gebaseerd op het uitgangspunt dat 'wie werkt er van uit moet kunnen gaan dat dat veilig en gezond gebeurt'.

De gevolgen van uw rapport zijn in de praktijk direct merkbaar. De bedrijven in onze branche doen elke dag hun best om Nederland stukje bij beetje veiliger en gezonder te maken. En zoals u weet, zijn die werkzaamheden niet zonder risico's. Door het rapport worden onze werknemers door klanten en hun omgeving uitgelachen om de veiligheidsmaatregelen die zij iedere dag treffen. De directeuren van onze bedrijven krijgen boze klanten aan de lijn die eisen dat er andere werkmethoden worden gehanteerd, in strijd met de regels. Werknemers zijn niet meer gemotiveerd om veilig te werken.

Het rapport is zeker niet van wetenschappelijke kwaliteit, maar juist tendentieus en een simplificatie van de uitdagingen die er werkelijk zijn. Ter illustratie hieronder enkele beweringen uit het rapport.

- *Het gebruiken van adembescherming en het toepassen van beheersmaatregelen bij het verwijderen van asbestdaken is volgens TNO e.a. buitenproportioneel. Aldus de onderzoekers is het 'budget' voor beheersmaatregelen om werknemers te beschermen tegen blootstelling bij het verwijderen van asbestdaken niet toereikend voor een "stofzuiger voor een boormachine". Opvallend is overigens dat TNO juist is gestart met de eerste fase van een onderzoek in opdracht van de Rijksoverheid naar de blootstelling bij het saneren van asbestdaken.*
- *Eén van de scenario's in het rapport is "de installateur die enkele malen per maand per ongeluk in een asbesthoudend plafond boort". TNO concludeert dat de risico's van het bewerken van asbesthoudende plafondbeplating door een installateur verwaarloosbaar klein is indien deze een adembeschermingsmiddel draagt. Er is voldoende 'budget' beschikbaar om een aantal "P3 mondkapjes" aan te schaffen. Het vervangen van de mondkapjes na eenmalig gebruik is aldus het rapport te kostbaar. Eenzelfde scenario wordt doorgerekend voor de particulier. Beide scenario's zijn strafbare feiten.*
- *Voor de brandweerman geldt aldus uw rapport dat "voor een heel werkleven slechts enkele keren een P3 stofmasker gekocht zou mogen worden, wil er sprake zijn van een proportionele investering om het risico op sterfte te voorkomen". Overigens wordt door de onderzoekers opgemerkt dat brandweerlieden reeds adembescherming dragen en dat aanvullende maatregelen daarom sowieso niet nodig zijn. Of dat deze maatregelen tegen gevaarlijke stoffen dan wel proportioneel zijn komt overigens niet aan de orde, evenmin als de vraag of deze maskers wel bescherming bieden tegen asbestvezels.*

Het rapport stelt dat maatregelen kennelijk niet proportioneel zijn, terwijl juist TNO het belang daarvan de achterliggende jaren heeft benadrukt. De beschouwde scenario's zijn in strijd met Nederlandse en Europese asbestregelgeving, waarin onder andere staat dat "de werkmethoden zo zijn ingericht dat er geen asbeststof wordt geproduceerd of indien dat technisch niet mogelijk is, dat geen asbeststof in de lucht vrijkomt".

Bovendien focust het rapport geheel op de data over blootstelling aan vezels en een gebrekkige kostenanalyse die niet verder komt dan een "P3 stofmasker" een "stofzuiger voor een boormachine". Het feit dat voor de bescherming van werknemers en omgeving tegen asbestblootstelling juist de borging van veilig en gezond werken in de asbestsanering cruciaal is en dat daarop ook een belangrijk deel van de huidige regelgeving in het 'asbeststelsel' is gebaseerd wordt veronachtzaamd.

Schrijnend is de positie en rol van TNO als auteur van het rapport. TNO is juist het instituut dat aantoonbaar een belangrijke stempel heeft gedrukt op het asbestbeleid. Veel maatregelen die onze bedrijven in de asbestverwijdering iedere dag moeten treffen zijn gebaseerd op conclusies en aanbevelingen van TNO, zoals de voorgeschreven emissiebeperkende maatregelen, de eisen aan containments, de eisen voor het gebruik van adembeschermingsmiddelen en de wijze van meten en eindbeoordelen. Het rapport over proportionaliteit staat hier haaks op.

Voor zover het rapport moet worden beschouwd als een 'academisch proefballonnetje' om het publieke debat over proportionaliteit van arbobeleid aan te wakkeren, dan is dat zeker gelukt! Het is echter ongepast en onverantwoord om dit te doen over de rug van het asbestbeleid. Bovendien is dat TNO onwaardig en niet verenigbaar met de positie van TNO als wetenschappelijk adviseur van de overheid op het gebied van arbobeleid.

Het gaat hier ook om geloofwaardigheid. TNO kan ons inziens op deze wijze niet langer een rol spelen in de advisering van de overheid over asbestbeleid. Ook de onafhankelijkheid van TNO staat ter discussie, kijkend naar haar rol in dit eenzijdig opgestelde rapport in opdracht van Aedes en zonder betrokkenheid van overheid en bestaande overlegstructuren in het asbeststelsel (Ascert).

De resultaten van uw rapport zijn breed uitgemeten in de media. De duiding en framing van het rapport door Aedes is buiten alle orde. In een breed mediaoffensief stelt Aedes dat de risico's van asbest veel minder zijn dan gedacht en dat beschermingsmiddelen niet noodzakelijk zijn. De asbestverwijderingsbranche krijgt de schuld dat de regels zijn doorgeslagen. Wij begrijpen dat TNO niet verantwoordelijk is voor de framing van onderzoeksresultaten door Aedes. TNO wist echter, dan wel had moeten weten met haar jarenlange ervaring in dit werkveld, dat dit de 'toonsetting' zou worden. Zeker in de positie van TNO ligt ook hier een verantwoordelijkheid die op geen enkele wijze is genomen.

Naar aanleiding van de publicatie van het rapport vorige week hebben wij tot een aantal acties besloten. Dat betreft onder andere een brandbrief aan de Staatssecretaris van SZW. Voorts hebben wij besloten om door middel van deze brief u als Raad van Bestuur te informeren over onze zorgen. De brief is tevens per e-mail gezonden aan ir. Peter Schulein, Director of Operations Healthy Living van TNO (peter.schulein@tno.nl).

Uiteraard zijn wij tot een nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groet,

Kees de Groot

Coen Lagerwey